

Люли, Жанъ Батистъ дьо — Lully, Jean Baptiste de — знаменитъ французски оперенъ компонистъ, реформаторъ на операта, и основателъ на Парижката „Голѣма опера“, род. 29 ноемв. 1632 въ Флоренция, умр.

Жанъ Люли

22 мартъ 1687 въ Парижъ. 13 годишенъ отива, заедно съ единъ французски благородникъ, въ Парижъ, кждето става помагачъ въ кухнята на сестрата на краля, обръща внимание на княгинята съ музикалнитъ си способности, дава му се възможность да се занимава, и скоро става отличенъ цигуларъ, и бива приетъ въ домашната капела. Поради написаната отъ него сатира противъ благотелката му, бива изгоненъ отъ тамъ, но намира възможность да учи по натакъ пиано и теория при органиститъ Метрю, Роберде и Зиго, бива приетъ между „24-тъ виолонисти“ на Лудвига XIII, 1682 става тѣхенъ шефъ, и образува, следъ гова, другъ, по-малкъ оркестъръ на „16-тъ виолонисти“, а на следната година бива отличенъ съ званието „дворцовъ капелмайсторъ“. Сближилъ се съ Молиера, той пише музика за неговитъ творби, само участвува въ представянето имъ като актьоръ, а сжщо и като тан-

цюръ въ балетитъ, които той пише. 1669 Л. успѣва да прехвърли върху себе си дадената на други привилегия отъ краля за построяване на една „академия на музиката“ (опера). Въ лицето на поета Кино той намира единъ отличенъ либретистъ, който сподѣля неговитъ разбирания за взаимоотношение на текстъ и музика, и по този начинъ на Л. се удава да проведе своитъ схващания за операта, която се е била вече значително отклонила отъ пѣтя, що ѝ бѣха начертали нейнитъ създатели — флорентинцитъ — съ преобладаване то и надмощието на музиката надъ текста — особно на пѣвческата часть, съ нейнитъ постоянни украшения. По такъвъ начинъ Л. се явява като първи реформаторъ на операта, като я насочва въ пѣтя на музикалната драма — постигната по-късно напълно отъ Вагнера. Съ своитъ опери, въ които се отразяватъ особеноститъ на французската речъ, Л. се явява като създателъ на французскиятъ националенъ оперенъ стилъ. Освенъ това, чрезъ своитъ увертюри и балети, той указва силно влияние върху понаташното развитие на увертюрата и, изобщо, на инструменталната (оркестрова) музика. Л. е писалъ следнитъ опери: „Праздникъ на любовта“, „Алцеста“, „Тезей“, „Атисъ“, „Изисъ“, „Психея“, „Белорелефъ“, „Просперина“, „Персей“, „Фетонъ“, „Амадисъ“, „Роланъ“, „Армида“, „Рено“ и „Ацисъ и Галатея“, писани всѣка година по една, като се почне отъ 1672 — до 1687. Освенъ това, 20 балета, множество други малки композиции и църковни творби.

Люпо, Николаусъ — Lupot, Nikolaus — прочутъ французски майсторъ на цигулки, род. 1758 въ Шутгардтъ, умр. 1824 въ Парижъ, баща му е билъ, вѣроятно, ученикъ на Гварнери, и живѣлъ въ Шутгардтъ, а той се преселва въ Парижъ, кждето — чрезъ изработката на първостепенни инструменти, си спечелва името „французски Страдивари“. Инструментитъ на Л. се ценятъ добре.

Люра — lute — старъ, красиво изработенъ инструментъ, приличенъ на хорна, съ обрънатъ назадъ мундушукъ — въ употрѣба у севернитъ народи.